

**AKČNÍ PLÁN PRO POTÍRÁNÍ
NELEGÁLNÍHO OBCHODU S OHROŽENÝMI DRUHY
ŽIVOČICHŮ A ROSTLIN DO ROKU 2028**

Obsah

Obsah.....	1
Úvod	2
Analytická část: aktuální situace v oblasti potírání wildlife trafficking v ČR.....	4
Identifikované problémy (SWOT analýza)	6
Vize	7
Implementační část: Cíle a navrhovaná opatření.....	7
Implementační část: Souhrn....	23
Přehledný souhrn opatření.....	30
Seznam zkratek.....	33
Vysvětlivky	33

Úvod

Komerční využívání volně žijících druhů živočichů a planě rostoucích rostlin, včetně produktů z nich, patří mezi vysoce výnosné činnosti vytvářející prostor a motivaci pro nezákonné aktivity. Nelegální obchod s tímto zbožím je jedním z klíčových faktorů ztráty biodiverzity, který se podílí na ničení ekosystémů a má prokazatelně i destruktivní socioekonomické dopady. Proběhlá pandemie COVID-19 rovněž prokázala spojitost obchodu s divokými zvířaty s přenosem a šířením zoonotických onemocnění, která mohou mít devastující účinky na lidské zdraví. Zpráva [World Wildlife Crime](#) publikovaná Úřadem Spojených národů pro drogy a kriminalitu (UNODC) v roce 2020 označila tento typ kriminality nazývaný „wildlife crime“ či „wildlife trafficking“ (pozn. dále v textu jsou užívány zaměnitelně oba termíny) za globální problém, který se týká všech států.

Nezákonné aktivity spojené s wildlife jsou často organizované a bývají spojeny i s dalšími druhy kriminality (daňové úniky, praní peněz, podvody, padělání dokumentů, ohrožení veřejného zdraví, týrání zvířat ad.), v některých případech dochází i k propojení s obchodem s drogami či zbraněmi. UNODC řadí wildlife trafficking globálně mezi nejvýznamnější typy kriminality (společně s obchodem s drogami, zbraněmi a lidmi) s odhadovaným obratem v řádu desítek až stovek miliard dolarů ročně. U vysoce cenných komodit (slonovina, nosorožčí rohy apod.) je dokladováno spojení s teroristickými skupinami, jimž obchod s tímto zbožím slouží jako zdroj financování.¹

Státy EU hrají v nelegálním obchodu s wildlife klíčovou roli. Ročně dochází v EU k cca 6000 případů zabavení CITES exemplářů, které se týkají plazů, ptáků, savců, různých typů medicíny, loveckých trofejí atd. Problémem wildlife trafficking se proto zabývá i revidovaná EU Environmental Crime Directive a k potírání wildlife crime byly na úrovni EU ze strany Evropské komise vyhlášeny již dva akční plány (viz dále).

Tento typ kriminality je specifický svou latentností, počet zjištěných případů proto nevypovídá o skutečném objemu obchodu, který je mnohonásobně vyšší. Na mezinárodní úrovni se přístup k boji proti wildlife crime velmi rychle mění. Naprostá většina zemí a mezinárodních institucí (OSN, Interpol, EU a její orgány) dnes považuje tento druh kriminality za závažný, který je nutno řešit. Rovněž vláda ČR deklarovala prosazování opatření k omezení nelegálního zabíjení živočichů i omezení nezákonného obchodu s nimi ve svém programovém prohlášení schváleném 6. ledna 2022.

V lednu 2020 schválila vláda ČR Akční plán pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin do roku 2023² (dále „AP“). Tento plán byl zpracován orgány vymáhajícími právo (ČIŽP, GŘC, PČR, VSZ) a dotčenými resorty (MŽP, MV, MSp, MZV, MŠMT, MF), v souladu s úkolem Akčního plánu boje proti organizovanému zločinu na roky 2018 a 2019³ schváleného usnesením vlády č. 325 ze dne 23. května 2018.

AP byl vypracován na základě identifikace potřeb zainteresovaných subjektů a při jeho přípravě byl zohledněn i dokument *Analýza vyšetřování a postihování trestné činnosti spojené s chráněnými druhy rostlin a živočichů* zpracovaný MV v roce 2018. Současně AP reflektoval požadavky mezinárodní úmluvy CITES a jednotlivých priorit Akčního plánu EU pro boj proti nezákonnému obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin⁴

¹ Finanční propojení teroristických skupin s mezinárodním organizovaným zločinem v oblasti wildlife trafficking viz Akční plán EU pro zesílení boje proti financování terorismu z 2. 2. 2016.

² Usnesení vlády ČR č.61 ze dne 20. ledna 2020

³ Akční plán boje proti organizovanému zločinu na roky 2018 a 2019 byl první akční plán Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023.

⁴ EU Action Plan Against Wildlife Trafficking schválený Evropskou komisí v roce 2016.

a též závěry Rady k tomuto plánu přijaté dne 20. června 2016, zároveň však AP zohlednil specifickou situaci a potřeby ČR.

V AP bylo specifikováno 7 cílů:

- zvýšit důležitost tématu wildlife crime na úrovni vlády,
- posílit spolupráci mezi orgány vymáhajícími právo,
- zlepšit mezinárodní spolupráci při vyšetřování wildlife crime,
- zlepšit systémy vzdělávání a zvýšit povědomí o závažnosti wildlife crime u orgánů vymáhajících právo,
- zlepšit a zefektivnit pracovní podmínky těchto orgánů,
- zlepšit péči o zajištěné exempláře,
- zvýšit povědomí veřejnosti o dané problematice.

Jednotlivé cíle byly rozpracovány do 14 konkrétních opatření s uvedením indikátorů plnění a odpovědných subjektů. Průběh plnění opatření byl po dobu trvání AP hodnocen meziresortní pracovní skupinou.

Závěrečné vyhodnocení bylo provedeno v roce 2023 a bylo následně předloženo ve formě Zprávy o plnění AP, kterou vláda ČR schválila svým usnesením č. 564 z 21. srpna 2024, v němž zároveň uložila zpracovat návrh revize AP a ten předložit vládě ke schválení do 31. ledna 2025.

Návrh nového Akčního plánu (dále “NAP”) pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin byl vypracován na základě zkušeností s plněním předchozího AP a recentní situace a současných potřeb orgánů vymáhajících právo v ČR. Nově stanovené cíle a opatření, které navazují na předchozí AP, jsou plně v souladu s [Revizí akčního plánu EU pro boj proti nezákonnému obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy](#) z 9.11.2022 a zohledňují zároveň [směrnici Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2024/1203 ze dne 11. 4. 2024 o trestněprávní ochraně životního prostředí a o nahrazení směrnic 2008/99/ES a 2009/123/ES](#). Kromě toho NAP přispěje k efektivnějšímu naplňování stále probíhající [Národní strategie řešení nelegálního zabíjení a otrav volně žijících živočichů v České republice 2020-2030](#) přijaté v lednu 2020. Konkrétní opatření NAP byla projednána a široce diskutována v rámci meziresortní pracovní skupiny a rovněž na pracovních jednáních s pověřenými pracovníky orgánů vymáhajících právo (ČIŽP, GŘC, PČR, SZ) a dotčenými resorty (MŽP, MV).

Analytická část: aktuální situace v oblasti potírání wildlife trafficking v ČR

Česká republika hraje ve wildlife trafficking významnou roli jako země cílová, tranzitní i vývozní. V rámci Evropské unie patří k zemím s nejvyšší úrovní obchodu s wildlife, což je způsobeno velice rozšířeným zájmem o chovatelství, pěstitelství, sběratelství i lovecké aktivity (v ČR je jeden z nejvyšších počtů chovatelů exotických druhů zvířat v Evropě). Problematická je také situace s vietnamskými komunitami zaměřenými mj. na obchod s výnosnými druhy zboží a specifickými produkty žádanými na asijském trhu. V oblasti wildlife trafficking se jedná zejména o tygří produkty, nosorožčí rohy a slonovinu.

Tyto skutečnosti se odrážejí v míře nelegálních aktivit v této oblasti. Z případů zjištěných na území ČR vyplývá, že zde působí nejen jednotliví překupníci, ale také organizované skupiny zabývající se tímto typem kriminality, a to včetně skupin operujících i na mezinárodní úrovni. V části případů směřuje tento druh trestné činnosti i vůči chráněným druhům vyskytujícím se na území ČR a je spojen s jejich nelegálním zabíjením (pytláčení rysů, vlků, vyder, dravých ptáků atd.).

Počet případů má dlouhodobě narůstající tendenci a to jak ve správně právní rovině, tak v rovině trestní (s přihlédnutím ke krátkodobému poklesu způsobenému omezeními v době pandemie COVID-19). Tyto počty jsou však stále poměrně nízké oproti jiným státům EU (cca 300 případů ročně řešených ČIŽP ve správním řízení, cca 30-40 případů wildlife trafficking a 50-80 případů pytláctví šetřených OČTR ročně). Je však třeba zdůraznit, že počet případů nevypovídá do značné míry o skutečné míře kriminality vzhledem k vysoké latentnosti tohoto druhu kriminality, jakož i nízkému počtu pracovníků, kteří se této problematice specializovaně věnují.

Ze statistiky trestných činů dle Hlavy VIII TZ přesto vyplývá, že problematika ohrožených druhů živočichů a rostlin zahrnující neoprávněné nakládání s ohroženými druhy, týrání zvířat, ale i pytláctví (tj. §§ 299, 300, 302, 302a, 303, 304, 306 a 307) tvoří oproti jiným složkám životního prostředí, kde se počty řešených případů pohybují v jednotkách ročně, majoritní část šetřené kriminality proti životnímu prostředí v ČR.

Přes veškerou snahu o zlepšení i přes opatření zavedená předchozím AP, je efektivita postihování tohoto druhu kriminality v ČR stále nízká a je třeba pokračovat v zavádění změn a opatření, jež budou efektivitu vymáhání práva posilovat.

Při odhalování a šetření této trestné činnosti přetrvávají nedostatky spočívající zejména v nedostatku specializovaných pracovníků u státních orgánů vymáhajících právo, v absenci sjednocené judikatury a rozhodovací praxe včetně ukládání příliš nízkých sankcí, v nedostatku koordinace vymáhání práva na národní úrovni i slabém důrazu na mezinárodní spolupráci. Bylo rovněž zjištěno, že nebývají vždy efektivně využívány dostupné metody šetření a dokazování, ať již s ohledem na obavy z finanční zátěže (např. hrazení forenzních analýz, odborných a znaleckých posudků), neznalosti metod využitelných pro šetření případů wildlife crime či v důsledku bagatelizování těchto činů (např. nedostatečné ohledání místa činu, nevyužití klasických kriminalistických metod např. daktyloskopie, balistiky apod.). Tyto nedostatky často souvisí s nízkým povědomím o závažnosti této trestné činnosti, resp. nulovou zkušeností s jejím vyšetřováním.

Ve většině řešených případů wildlife crime nejsou často dostatečně zkoumány a posouzeny možné dopady této trestné činnosti a další rizika. Nejedná se pouze o nelegální zisk pachatelů, ale může docházet k přímému ohrožení populací chráněných druhů na jejich přežití v přírodě, k narušení přirozené dynamiky populací (např. v případě cíleně zaměřeného selektivního lovu), k ohrožení ekologické stability či k negativním vlivům na biodiverzitu. Ohrožení populací v

přírodě může být i nepřímé, např. formou stimulace dalšího obchodu a nelegálních činností, zvyšování poptávky atd. Dochází rovněž k daňovým únikům, korupci, k praní peněz či spojení s jinou organizovanou trestnou činností (drogy, zbraně, financování terorismu). Alarmující je riziko zavlečení nakažlivých chorob, parazitů či nepůvodních příp. invazních druhů, které mohou působit značné hospodářské škody, ale i riziko šíření zoonotických chorob a vzniku epidemií. Tento typ rizika doposud v ČR nebyl při posuzování případů wildlife crime zohledňován, což by s ohledem na proběhlou pandemii a možnost přenosu a šíření nebezpečných zoonóz mělo být zcela jistě změněno.

S ohledem na výše uvedené lze shrnout, že přes doposud vyvíjené úsilí, určité pokroky i konkrétní úspěchy má Česká republika v oblasti odhalování a postihování wildlife crime stále značné rezervy a je tedy třeba pokračovat v plnění v akčním plánu stanovených cílů k efektivnějšímu potírání tohoto závažného typu kriminality.

Identifikované problémy (SWOT analýza)

Silné stránky (S = strenghts) • motivovanost některých pracovníků CITES orgánů, orgánů vymáhajících právo a podpůrných expertů • zkušenosti z mnoha vyšetřovaných závažných kauz • mezipřesortní výměna informací na pracovní úrovni (celorepublikový vzdělávací seminář k wildlife crime, pracovní setkání) • existující mezipřesortní pracovní skupina CITES • zákonná úprava tohoto typu trestné činnosti, jehož kvalifikované formy řadí kriminalitu mezi závažnou trestnou činnost dle mezinárodních měřítek⁵ • vysoká úroveň odborné podpory • podpora bezpečnostního výzkumu souvisejícího s předmětným typem kriminality, probíhající výzkumné projekty • dobrá mezinárodní pověst ČR v oblasti boje proti wildlife crime	Slabé stránky (W = weaknesses) • nízká priorita problematiky na vládní úrovni • neexistence specializovaných útvarů • nízký počet pracovníků věnujících se této problematice, vysoká míra fluktuace, odchody zkušených osob • nedostatečná koordinace činnosti orgánů vymáhajících právo • nedůsledná mezinárodní spolupráce při šetření wildlife crime • nesystémové vzdělávání • neefektivní kontrolní činnost, nízká míra využívání rizikové analýzy • nízké trestní sazby u nekvalifikovaných skutkových podstat a nekonzistentní postup při ukládání sankcí • nedostatek specializovaných forenzních pracovišť v systému státní správy • nedostatečné kapacity záchranných center (péče o zadržené exempláře) • nízké povědomí veřejnosti o problematice wildlife crime
Příležitosti (O = opportunities) • možnost využití finanční podpory z projektových zdrojů (granty EU, projekty bezpečnostního výzkumu aj.) • rozvoj forenzní odborné podpory specializované na wildlife crime • rozvoj spolupráce s prioritními zeměmi, formální jednání a dohody o spolupráci se státními institucemi (např. VSR, Indonésie)⁶ • mezinárodní podpora potírání wildlife trafficking⁷ • zastoupení ČR v mezinárodních sítích EnviCrimeNet, Interpol Wildlife Crime Working Group, EMPACT, ENPE aj. • mediálně zajímavé téma – možnost propagace práce státních orgánů	Hrozby (T = threats) • nedostatek personálních kapacit na vymáhání práva, pokračující fluktuace a úbytek zkušených pracovníků • silná vietnamská komunita s vazbami na zemi původu⁸ • vidina vysokého zisku a nízkého rizika zvyšuje motivaci pachatelů • omezení financování bezpečnostního výzkumu z důvodu šetření veřejných financí způsobí zpomalení rozvoje technologií a nedostatek odborné podpory

⁵ Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu považuje za závažný zločin trestný čin s horní hranicí trestu odnětí svobody v délce minimálně 4 roky.

⁶ V listopadu 2015 byla mezi VSR a ČR uzavřena Deklarace o spolupráci v oblasti implementace CITES, v červnu 2016 Smlouva mezi VSR a ČR o předávání odsouzených osob a Smlouva mezi VSR a ČR o spolupráci v boji proti trestné činnosti. Mezi MŽP a Ministerstvem životního prostředí a lesnictví Indonésie je připravována Dohoda o spolupráci v oblasti ochrany biodiverzity. V rámci této přípravy proběhla mise ministra ŽP a v červnu 2023 navštívila ČR ministerská delegace Indonésie atd.

⁷ Revidovaný EU Action Plan Against Wildlife Trafficking byl vydán 9.11.2022, platí do roku 2027.

⁸ V ČR žije početná komunita Vietnamců, přičemž komodity chráněné CITES jsou u asijských komunit velmi žádané a ceněné.

Vize

Nelegální obchod s ohroženými druhy rostlin a živočichů a související druhy kriminality jsou efektivně odhalovány, vyšetřovány a sankcionovány.

Implementační část – cíle a navrhovaná opatření

	Aktualizované cíle	OPATŘENÍ
1.	Zvýšení důležitosti tématu wildlife crime na úrovni vlády a ústředních orgánů státní správy	1.1, 1.2
2.	Posílení spolupráce mezi orgány vymáhajícími právo na národní úrovni	2.1, 2.2, 2.3
3.	Zlepšení mezinárodní spolupráce při šetření wildlife crime	3.1
4.	Zkvalitnění systému vzdělávání pracovníků orgánů vymáhajících právo	4.1, 4.2
5.	Zvýšení efektivity vymáhání práva a kontrolní činnosti	5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 5.6
6.	Zlepšení péče o zajištěné, zadržené a zabavené exempláře	6.1, 6.2
7.	Zvyšování povědomí veřejnosti o problematice wildlife crime	7.1, 7.2
8.	Snížení hrozby biorizik	8.1

Předkládaný Akční plán pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin rozšiřuje cíle stanovené původním AP a aktualizuje opatření, včetně navržení opatření nových. U jednotlivých navržených opatření je uveden odkaz na konkrétní související znění opatření Revize akčního plánu EU pro boj proti nezákonnému obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy z 9.11. 2022 (v rámečku).

Cíl 1: Zvýšit důležitost tématu wildlife crime na úrovni vlády a ústředních orgánů státní správy

Problematice wildlife crime stále není v rámci jednotlivých státních orgánů (včetně orgánů ústředních) věnována dostatečná pozornost v porovnání s jinými typy nelegální činnosti. Tato situace může souviset mimo jiné se skutečností, že nejsou dostatečně posuzována možná rizika a dopady těchto nezákonných aktivit. Celkově se tento bagatelizující přístup projevuje v nízkém počtu odborných pracovníků (tabulkových míst), nedostatečné specializaci na tento typ kriminality, nedostatku finančních zdrojů a s tím souvisejícím nedostatečným využíváním všech dostupných prostředků, zastaralém vybavení, omezené realizaci zahraničních cest apod.

Jedním z důvodů nedostatečného finančního zajištění může být i skutečnost, že problematika wildlife crime není adekvátně prosazována ve strategických dokumentech a politikách v oblasti životního prostředí a to přesto, že na mezinárodní úrovni již k prioritám patří (např. zařazení environmentální kriminality mezi priority EU). Cíl byl proto specifikován již v předchozím AP, v jehož průběhu bylo dané téma doplněno do Státní politiky životního prostředí 2030 s výhledem do roku 2050 přijaté v roce 2021 a do Strategie ochrany biologické rozmanitosti pro období 2016-2025. Prosazování opatření k omezení nelegálního zabíjení živočichů i k omezení nezákonného obchodu s nimi je rovněž jednou z aktuálních priorit vlády ČR.

Cíl č. 1 přetrvává a související opatření je nutné dále rozvíjet. V roce 2022 byl přijat Kchun-

mingo-montrealský globální rámec pro biologickou rozmanitost, díky němuž bude nutné revidovat národní strategie ČR (předpokládán je vznik souhrnné zastřešující vize do roku 2050 a dílčí akční plány). Při přípravě těchto dokumentů je nutné zohlednit i téma wildlife crime.

Opatření

1.1 Potírání wildlife crime jako jedna z priorit ústředních státních orgánů

- doplnit téma do aktualizované Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR do roku 2050
- vložit téma do dalších připravovaných či revidovaných národních strategických dokumentů

1.2 Rozvoj mezivládní spolupráce v oblasti ochrany biodiverzity

- dle možností včlenit téma wildlife crime do mezivládních dohod a MoU týkajících se ochrany biodiverzity a životního prostředí uzavíraných s partnerskými zeměmi

EU WAP Priorita 4 – Globální partnerství

Bod 15. Zvyšovat kredit boje proti wildlife crime

- zahrnovat wildlife crime do agendy bilaterálních a multilaterálních setkání
- zajistit, aby byla wildlife crime považována za závažnou kriminalitu

Cíl 2: Posílení spolupráce mezi orgány vymáhajícími právo na národní úrovni

Rozkrývání případů wildlife crime se neobejde bez úzké spolupráce všech zainteresovaných státních orgánů, tj. orgánů disponujících dostatečnými kompetencemi k odhalování a postihování trestné činnosti (Celní správa, Policie ČR, justiční orgány) a orgánů disponujících odbornými (biologickými) znalostmi a zkušenostmi (Česká inspekce životního prostředí, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR). Bez účinné a efektivní spolupráce výkonných a odborných složek státní správy není možné tento typ kriminality efektivně odhalovat a postihovat. Stěžejními faktory pro úspěšné pátrání, odhalování a vyšetřování wildlife crime jsou výměna informací, rychlá komunikace, koordinovaný postup a sdílení kompetencí. I zde se však v ČR objevují problémy způsobené konzervativním přístupem ke spolupráci, nevhodně nastavenou strukturou státních orgánů, legislativou omezující sdílení informací či neochotou přijímat nová a inovativní řešení a měnit tradiční postupy.

Dle EU Action Plan Against Wildlife Trafficking přijatého v roce 2016 měly členské země EU do poloviny roku 2017 založit tzv. „inter-agency task force“, jejichž vznik rovněž koreluje s Interpol strategií NEST (National Environment Security Task Force), která doporučuje zřízení obdobných týmů v rámci členských zemí Interpolu již od roku 2010. ČR na základě opatření předchozího AP ustavila Pracovní tým pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin a rovněž Pracovní skupinu pro implementaci AP, které slouží jako platforma pro spolupráci, konzultaci problémů, postupů a vytváření strategií.

Limitujícím faktorem je však skutečnost, že skupina i tým se schází pouze 2x ročně a neslouží k operativní výměně informací o konkrétních případech. I nadále tedy přetrvává potřeba zlepšit celkovou koordinaci aktivit jednotlivých orgánů vymáhajících právo (včetně koordinovaného postupu při šetření konkrétních kauz). Potřebná je i rychlejší a kvalitnější výměna operativních informací a sdílená evidence případů wildlife crime.

Na základě zkušeností z přechodného období NAP navrhuje sloučit obě pracovní tělesa do jednoho týmu se zastřešujícím názvem Zvláštní pracovní skupina pro potírání wildlife crime.

Nově budou do skupiny formou stálých členů zapojeny další dotčené či potřebné subjekty - Státní veterinární správa, příp. MZe, AOPK, FAÚ a spolupracující forenzní experti (CEFV UK) s možností přizvat v případě potřeby ad hoc na konkrétní jednání další subjekty např. odborníky z akademických kruhů, nevládních organizací, krajské úřady, ORP apod.

Opatření

2.1 Fungující Zvláštní pracovní skupina pro potírání wildlife crime

- vznik sloučením Pracovního týmu pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin a Pracovní skupiny pro implementaci AP
- rozšíření členů (přizvání SVS, MZe, FAÚ, AOPK, CEFV UK)

EU WAP Priorita 2 – Posílení právního a politického rámce

Bod 7. Akce proti wildlife trafficking a zapojení stakeholderů

- pravidelné setkávání na národní úrovni – orgány vymáhající právo, justice, akademický sektor, vládní instituce, civilní sektor

Dalším navrhovaným opatřením je zřízení pozice národního koordinátora pro potírání wildlife crime. Podobné koordinátory (enforcement coordinator/enforcement focal point) má např. Belgie, Nizozemí, Portugalsko, UK (kde existuje celý koordinační tým) ad. Ze zkušeností těchto zemí vyplývá, že díky práci koordinátora propojujícího činnost různých státních složek a zprostředkovávajícího komunikaci a přenos informací dochází k výraznému zefektivnění činnosti při vymáhání práva. NAP navrhuje zřízení této pozice v ČR a to v rámci MŽP, jakožto hlavního garanta ochrany životního prostředí a CITES v ČR. Koordinace z úrovně ústředního orgánu se jeví vhodnější, než z úrovně některého z výkonných státních orgánů. Náplň práce by měla zahrnovat koordinaci aktivit orgánů vymáhajících právo v oblasti wildlife crime, zprostředkování informací na národní i mezinárodní úrovni, spolupráce při vytváření strategií a metodik, organizace pracovních setkání či odborných akcí, příprava povinného reportingu k wildlife crime směrem k EK a Sekretariátu CITES ad.

Opatření

2.2. Vytvoření funkce národního koordinátora pro potírání wildlife crime

- zřízení pozice národního koordinátora /enforcement focal point v rámci MŽP
- vytvoření náplně práce, projednání činnosti a formy komunikace s příslušnými orgány vymáhajícími právo
- zapojení koordinátora do Zvláštní pracovní skupiny pro potírání wildlife crime

EU WAP Priorita 2 – posílení právního a politického rámce

bod 5. - Efektivní implementace EU WAP - zajistit koordinaci mezi relevantními subjekty (meziresortní komise, MoU, národní akční plány, národní focal point)

Priorita 3 – Prosazování předpisů

bod 11. - Zlepšení spolupráce, koordinace, komunikace

Přetrvávajícím problémem je rovněž absence komplexního celorepublikového přehledu o případech wildlife crime. Přestupky podle zákona č. 100/2004 Sb. o obchodování s ohroženými druhy, jsou evidovány v systému Registr CITES vedeném MŽP, přestupky podle zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny však centrálně evidovány nejsou. Přestupky na úseku wildlife také nejsou evidovány v Registru přestupků. Stejně tak nejsou v potřebném rozsahu evidovány trestné činy, resp. existuje vedle sebe několik evidencí různých OČTR, ve kterých se evidují různé informace, a které nejsou vzájemně propojeny a mají řadu nedostatků. Problematické je i dohledávání a sdílení finálních rozsudků, resp. výsledků řešených trestních kauz. Absence jednotné evidence trestních kauz v oblasti wildlife crime tak znemožňuje vést kvalitní přehled o této kriminalitě v ČR.

Komplexní evidence případů wildlife crime je klíčovým prvkem kvalitního reportingu, jehož plnění je pro ČR povinné. Jde např. o každoroční CITES Annual Illegal Wildlife Trade Report, Significant Trade Review, pravidelné hlášení ETIS, ve 3leté periodě pak CITES Implementation Report, příp. hodnocení SOCTA atd. Na národní úrovni lze zmínit každoroční Zprávu o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti apod.

S plněním tohoto úkolu souvisí projekt rozvoje a inovace statistik kriminality. Od roku 2019 (na základě usnesení vlády č. 495 ze dne 8. července 2019 a následně UV č. 118 ze dne 15. února 2023 o zřízení projektu rozvoje a inovace statistik kriminality) MV postupně plní úkoly a podniká kroky pro zřízení projektu rozvoje a inovace statistik kriminality. Cílem je vytvořit souhrn návrhů na změnu sledování kriminality, přestupků a správních postihů pro potřebu trestní politiky. Záměrem je rozšíření dostupnosti dat o kriminalitě, propojení statistik kriminality jednotlivých subjektů, snadné dohledání a analýza jednotlivých trestních řízení, stejně jako zmírnění administrativní zátěže ve vykazování statistik kriminality a zefektivnění celého systému zadávání a sdílení dat s důrazem na ušetření prostředků i lidské práce. Na základě výše zmíněného UV č. 118 vláda uložila ministru vnitra a ministru spravedlnosti zřídit projektový tým projektu rozvoje a inovace statistik kriminality a zajistit podmínky pro jeho činnost a další úkoly:

1. Analýza současných statistických informačních systémů resortů vnitra a spravedlnosti
2. Vytvoření návrhu architektury věcného řešení, následné aplikační architektury a technologické architektury ve vrcholové úrovni architektury úřadu/systému
3. Vytvoření architektury nového systému včetně tržní konzultace
4. Analýza finančních a dalších nákladů či zdrojů včetně jejich možného projektového krytí.

Během první poloviny roku 2023 byl finalizován úkol č. 1. Výsledkem je přehled informačních systémů v gesci jednotlivých resortů, který slouží jako podkladový materiál při plnění dalších úkolů usnesení a pokračuje v plnění následujících úkolů. V rámci projektu rozvoje a inovace statistik kriminality (ÚV č. 118/2023), který spočívá v propojení policejních a justičních systémů statistik kriminality, byl v rámci realizované veřejné zakázky 2023–2024 (č.j. MV-131894-1/OBP-2023) řešen návrh architektury nového agendového systému. Konkrétně byla vypracována studie proveditelnosti a následně byla vybrána vhodná varianta způsobu řešení informačního systému (vytvoření integračního rozhraní, které bude čerpat data ze všech stávajících integrovaných systémů PČR a následně je agregovat v novém statistickém informačním systému). Studie nicméně ukázala, že existují zásadní otevřené body, které v tuto chvíli brání tomu, aby bylo možné vybudovat statistický modul, který by tato data zpracovával. Zejména se jedná o odlišný způsob vedení statistických dat mezi jednotlivými subjekty (zejména mezi PČR a MSp), který bude nutné sjednotit nebo najít způsob, jak takto odlišná data jednotně zpracovávat. Před pokračováním v plnění úkolů je tedy nutné vyřešit tyto otevřené

body a zpracovat potřebnou dokumentaci pro zadávací dokumentaci návrhu architektury tohoto systému. Na řešení těchto otevřených bodů budou dále pracovat ad hoc pracovní skupiny k řešení metodologie a terminologie pro potřeby budování nového statistického systému statistik kriminality a k určení potřeb a požadavků na statistiky kriminality pro využití při budování nového statistického systému. V rámci skupiny k určení potřeb bude řešena i problematika wildlife crime, nicméně pro úroveň trestního řízení, nikoliv správního. S ohledem na složitost řešení lze nicméně očekávat zpoždění plnění úkolů UV č. 118/2023.

Vznik celorepublikové a sdílené evidence wildlife případů (přestupků i trestních kauz) by pro zainteresované orgány znamenal významný přínos. NAP proto navrhuje prozkoumat možná řešení v rámci probíhajícího projektu rozvoje a inovace statistik kriminality a podílet se na výstavbě agendového systému pro sladění statistik. Opatření bude probíhat v součinnosti MV s MSp.

Opatření

2.3 Posouzení možností k zavedení celorepublikové sdílené evidence případů a statistických výstupů

- zpracování analýzy možností a řešení v návaznosti na projekt rozvoje a inovace statistik kriminality
- zjištění možností získání dat ze stávajících evidencí (úprava stávajících systémů)

EU WAP Priorita 2 – posílení právního a politického rámce

Bod 5. Efektivní implementace EU WAP

- Zajistit reporting, monitoring a hodnocení plnění EU WAP

Bod 6. Národní standardy

- Zavedení vhodných, efektivních a proporčních sankcí, výměna informací a zajištění konzistence při ukládání sankcí

Priorita 3 – Prosazování předpisů

Bod 11. Zlepšení spolupráce, koordinace, komunikace

- sběr statistických dat orgány vymáhajícími právo

Cíl 3: Zlepšení mezinárodní spolupráce při šetření wildlife crime

Kromě spolupráce na národní úrovni je u případů wildlife trafficking nutná i mezinárodní spolupráce, která v ČR není zcela efektivní a dostatečná. Mnoho případů má mezinárodní charakter a jejich šetření vyžaduje spolupráci se zahraničními orgány a institucemi, ověřování informací, došetřování v jiných zemích či poskytnutí informací zahraničním kolegům. Toto je poměrně náročné a vyžaduje značné úsilí, zkušenosti a v neposlední řadě i jazykovou vybavenost. Nedostatečná mezinárodní spolupráce při řešení kauz je problém týkající se mnoha dalších států a je často diskutovaný i na mezinárodních setkáních. S ohledem na náročnost, resp. častou nefunkčnost či zdlouhavost při komunikaci pomocí oficiálních kanálů či potíže při snaze získat informace z jiného státu (nebo informace naopak poskytnout), mnoho zemí a orgánů vymáhajících právo raději řeší kauzy pouze v rámci svého státu a mezinárodní aspekty opomíjí. Případy, které mají mezinárodní charakter, jsou tak řešeny jako izolované kauzy a nedochází k úplnému rozkrytí a postižení celých organizovaných sítí, ale pouze k eliminaci jejich určitých částí. Státní orgány ČR postupují obdobně – u případů s mezinárodním přesahem se často zaměřují pouze na české realie.

Limitovaná je také účast zástupců jednotlivých institucí na mezinárodních jednáních v rámci EU, Interpolu, Europolu, WCO, CITES ad., která je způsobena především finančními důvody, příp. jazykovou nevybaveností. Přenos informací a dobré praxe do českých podmínek má tak

značné rezervy. V případě účasti zástupce pouze jediné instituce obvykle nedochází k přenosu získaných informací napříč státní správou k dalším dotčeným orgánům.

NAP navrhuje zintenzivnit zapojení orgánů vymáhajících právo do mezinárodní spolupráce, posílit účast na zasedáních v rámci EU Enforcement Group, Interpol Wildlife Crime Working Group, EMPACT ad. Dále navrhuje podpořit mezinárodní spolupráci s prioritními zeměmi např. formou uzavírání deklarací o spolupráci, MoU, spoluúčasti na přeshraničních vyšetřováních či formou studijních cest. Rovněž je zapotřebí posílit využívání mezinárodních komunikačních platforem (EU-TWIX, Siena) včetně sdílení informací o záchytech a kauzách realizovaných v ČR (propagace dobrého jména a aktivity ČR).

Do mezinárodní spolupráce je vhodné zapojit jazykově vybavené pracovníky s praktickými zkušenostmi s danou problematikou. Při vysílání pracovníků je nutné také zdůraznit potřebu komplexní reprezentace zájmů ČR (tj. zohlednit zájmy všech institucí zapojených do potírání wildlife crime, nikoli pouze vysílající instituce) a následně pak zlepšit přenos získaných poznatků do aplikační praxe v prostředí ČR.

Opatření

3.1 Intenzivnější zapojení orgánů vymáhajících právo do mezinárodní spolupráce

- posílit účast zástupců všech orgánů vymáhajících právo na zasedáních a fórech týkajících se předmětné kriminality (EU Enforcement Group, Interpol Wildlife Crime Working Group, EMPACT, Eurojust ad.)
- zajištění koordinace mezinárodních aktivit a sdílení poznatků z mezinárodních jednání
- podpořit vzdělávací studijní cesty a výměnné stáže
- zlepšit přenos informací získaných v rámci účasti na mezinárodních akcích do aplikační praxe (viz rovněž opatření 2.2)
- zintenzivnit zapojení do EMPACT aktivit a probíhajících mezinárodních operací
- posílit využívání mezinárodních databází a komunikačních platforem (EU-TWIX, SIENA ad.)

EU WAP Priorita 2 – Posílení právního a politického rámce

bod 5. Efektivní implementace EU WAP

- Využívat EMPACT a zapojit národní EMPACT koordinátory

Priorita 3 – Prosazování předpisů

bod 11. Zlepšení spolupráce, koordinace, komunikace

- systematické sdílení operativních a strategických informací s Evroplem přes SIENA
- zajistit efektivní spolupráci a sdílení informací mezi CITES orgány, národními jednotkami Europolu, Eurojust, atd.
- pořádat pravidelné společné operace zahrnující i spolupráci s dalšími zeměmi
- systematicky žádat Europol a Eurojust o operační a právní podporu u závažných případů

Cíl 4: Zkvalitnění systému vzdělávání pracovníků orgánů vymáhajících právo

Odhalování wildlife crime vyžaduje vysokou úroveň odborných znalostí a dostatek informací o specifickém fungování této kriminality, o vhodných postupech šetření, prostředí ad. Dlouhodobě neexistuje jednotný systém vzdělávání orgánů vymáhajících právo v oblasti životního prostředí a každá instituce přistupuje ke vzdělávání svých pracovníků zcela odlišně. V rámci předchozího AP byla Ministerstvem vnitra zpracována analýza vzdělávání v dané oblasti na ČIŽP, PČR, CS a SZ, která vyhodnotila současný stav jako nedostatečný. Analýza doporučila připravit víceúrovňový systém vzdělávání (základní úroveň + specializační kurz)

spolu s využitím, resp. adaptací již existujícího e-learningového vzdělávání.

NAP navrhuje pokračovat v aktivitách směřujících k zavedení funkčního a dostatečného modelu vzdělávání státních institucí v problematice wildlife crime. Navrhovaný model zahrnuje 1. úroveň vzdělávání, která bude základní a bude určena pro širší okruh pracovníků (e-learningový kurz, zařazení problematiky do základní odborné přípravy, rozšíření časové dotace, série seminářů pro PČR, CS a SZ, základní proškolení dalších institucí). Dále bude navazovat 2. úroveň vzdělávání, která bude určena pro pracovníky, kteří se budou problematikou přímo zabývat (periodický specializační kurz). Na tyto dvě úrovně budou navazovat každoroční velkokapacitní semináře Wildlife crime v ČR, které jsou pořádány v školicích zařízeních MV a seznamují orgány vymáhající právo s aktuálním děním, s novinkami a trendy. Dále budou podporovány i dílčí odborné semináře zaměřené na specifické oblasti wildlife crime a vyšetřování. K přípravě obsahu vzdělávání a realizaci kurzů je možné využít projektové zdroje a spolupráci s expertními pracovišti.

Opatření

4.1. Příprava a implementace nového systému vzdělávání

- aktualizovat e-learningový kurz Prosazování úmluvy CITES (rozšíření o další aspekty wildlife crime), technický převod kurzu do nového modulu Registru CITES
- zařadit e-learningový kurz do povinného vzdělávání pracovníků ČIŽP, PČR a CS zabývajících se environmentální kriminalitou
- zařadit problematiku wildlife crime do základní odborné přípravy PČR a CS
- ve spolupráci s Justiční akademií připravit a realizovat sérii společných seminářů pro PČR, CS a SZ
- připravit proškolení pracovníků SVS, AOPK, KÚ a ORP
- připravit specializační prezenční kurz (2. úroveň vzdělávání, lze využít model kurzů celoživotního vzdělávání, součinnost s CEFV UK)
- pokračovat v organizaci každoročních seminářů Wildlife crime v ČR (MV a CEFV UK))
- podpořit organizaci dílčích odborných seminářů zaměřených na specifické oblasti wildlife kriminality

EU WAP Priorita 3 Prosazování práva

Bod 10. Orgány vymáhající právo a zajištění jejich odborných znalostí

- organizovat školení pro orgány vymáhající právo a justici (zahrnutí využití finančního vyšetřování, online targetingu a použití forenzních metod)
- sdílet data, výukové materiály a informace o případech s dalšími zeměmi
- spolupráce s relevantními organizacemi, sítěmi a společnostmi, včetně přípravy projektů cílených na wildlife crime

Další navrhované opatření se týká možnosti přípravy potenciálních budoucích pracovníků orgánů vymáhajících právo. V současné době se problematika environmentální kriminality ve vyšším školství nevyučuje, a to ani okrajově. Téma není součástí osnov vysokých škol environmentálního směru, právnických fakult, středních a vyšších policejních škol ani Policejní akademie ČR. Státní správa tak nemá možnost získat nové pracovníky, kteří by měli alespoň základní povědomí o dané oblasti. NAP navrhuje připravit návrh základní výuky, která by mohla být po projednání s příslušnými subjekty zařazena do osnov relevantních škol.

Opatření

4.2 Vzdělávání potenciálních budoucích pracovníků

- připravit návrh základní výuky k zařazení do osnov relevantních škol (střední a vyšší policejní školy, Policejní akademie ČR, vysoké školy s environmentálním či právním zaměřením)

EU WAP Priorita 3 Prosazování práva

Bod 10. Orgány vymáhající právo a zajištění jejich odborných znalostí

- zahrnout výuku wildlife crime do osnov relevantních škol a výcvikových zařízení

Cíl 5: Zvýšení efektivity vymáhání práva a kontrolní činnosti

S výjimkou ČIŽP nemají státní instituce prosazující zákony v ČR specializované útvary zaměřené na kontrolní činnost či odhalování a šetření případů wildlife crime. Případy řeší regionální pracoviště, která nemají celorepublikovou působnost, což komplikuje šetření organizovaných skupin působících po celém státě a směrem do zahraničí. Přestože některé útvary (např. útvary pátrání GŘC v jednotlivých krajích) mají formální celorepublikovou působnost, potýkají se s problémy s dosahem operativy a pátrání v případech přesahu kauz do vzdálenějších regionů či s příslušností státních zastupitelství, pokud se jedná o rozsáhlejší skupiny pachatelů.

Hlavním problémem regionálních pracovišť kromě omezené územní působnosti je skutečnost, že jejich pracovníci se zabývají rozsáhlým spektrem různých typů kriminality a z hlediska odborných znalostí tak z kapacitních důvodů nemohou jít příliš do hloubky. Wildlife případy v regionech také řeší často pracovníci bez předchozích zkušeností s danou problematikou, kteří se musí teprve s jejími specifiky seznamovat, nastudovat legislativu, metody porušování zákona, možnosti dokazování apod. Na jednotlivých regionálních útvarech není i z hlediska jejich vytíženosti natolik častá frekvence wildlife případů, aby příslušní pracovníci mohli získat relevantní zkušenosti, zvláště pak se závažnějšími případy a organizovanými skupinami. Metodické řízení z centrální úrovně specializací a vlastní zkušenosti nedokáže nahradit.

Dalším problematickým aspektem je proškolení, kdy je třeba opakovaně školit velké množství regionálních pracovníků, přičemž takové vzdělávání nemůže jít do potřebné hloubky a navíc klade zvýšené finanční a časové nároky. Tuto situaci zhoršuje i častá fluktuace zaměstnanců. Tento model fungování není efektivní, na což je dlouhodobě poukazováno.

Na základě opatření předchozího AP bylo v roce 2021 provedeno zhodnocení stávající struktury a kapacity orgánů vymáhajících právo v oblasti životního prostředí. Jediným specializovaným útvarem na problematiku wildlife trafficking disponuje ČIŽP. Dané problematice se aktuálně na ředitelství věnuje na plný úvazek šest inspektorů oddělení mezinárodní ochrany biodiverzity a CITES, kteří mají na starosti kontroly vývozu a dovozu na letišti a celní poště a zabývají se rovněž vnitrostátními kontrolami chovatelů, obchodníků, preparátorů a dalších subjektů, které nakládají z ohroženými druhy. Oddělení poskytuje součinnost orgánům činným v trestním řízení (Celní správě a Policii ČR), zejména při vzájemné výměně poznatků z úřední činnosti, poskytování expertní součinnosti při domovních prohlídkách a zpracovávání odborných stanovisek.

V současné době působí v rámci ÚSKPV Policejního prezidia PČR (odboru hospodářské kriminality) 2 metodici, v rámci Služby kriminální Policie a vyšetřování vyšetřovatelé se specializací na vyšetřování trestné činnosti proti životnímu prostředí a to na každém oddělení či odboru hospodářské kriminality. Tito policisté však zpracovávají rovněž ostatní agendu

související s hospodářskými trestnými činy, nezbyvá tak ve většině případů prostor na operativní činnost, často nemají prakticky žádnou zkušenost s kriminalitou proti životnímu prostředí. V rámci úkolu uloženého Akčním plánem boje proti organizovanému zločinu na roky 2022 a 2023 bylo předpokládáno vytvoření samostatného specializovaného útvaru PČR zaměřeného na envirokriminalitu, nicméně ke splnění tohoto úkolu doposud PČR nepřistoupila, ačkoliv to v současné době považuje za prioritu.

Generální ředitelství cel má na ústředí vyčleněny 2 metodiky a v jednotlivých krajích působí útvary pátrání, na nichž však formálně nejsou žádní specialisté na environmentální problematiku (celkově se problematice wildlife crime věnuje pouze několik pracovníků). V legislativním procesu se také v současné době nachází kompetenční a organizačně-územní reforma orgánů celní správy, jejímž účelem má být zefektivnění výkonu státní správy a konsolidace veřejných rozpočtů (Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti správy daní a působnosti Celní správy České republiky), která může zásadním způsobem ovlivnit výkon její kontrolní činnosti.

Ve srovnání s okolními zeměmi, v nichž specializované environmentální útvary u OČTŘ již dlouhodobě fungují, má ČR stále značné rezervy. Příkladem může být Rakousko (9 specializovaných environmentálních útvarů policie), Maďarsko (speciální policejní environmentální jednotka funguje od roku 2009), Slovenská republika (již mnoho let fungující environmentální odbor na policejním prezídiu, v roce 2022 zřízena speciální celorepubliková environmentální jednotka policie včetně 10 regionálních oddělení), z dalších států pak Španělsko, UK, Itálie, Nizozemí ad.

V případě zřízení specializovaných environmentálních útvarů u příslušných státních institucí (především u OČTŘ) by došlo k zintenzivnění a zefektivnění činnosti, včetně činnosti operativní, k ušetření finančních prostředků a odlehčení kapacit regionálních pracovišť. Vhodným řešením by se jevil např. zavedení 2stupňového systému (viz model Velké Británie, Slovenské republiky ad.), který spočívá v existenci specializovaného útvaru pro šetření závažných případů celonárodního a mezinárodního charakteru, strategické záležitosti, stanovení postupů, koordinaci operací ad. Pro takové pracoviště je nutná specializace a odborná příprava pracovníků včetně jazykové vybavenosti. Navazující úrovní pak mohou být regionální pracoviště řešící méně závažné případy místního významu, kde postačí proškolení pracovníci.

Opatření

5.1 Zřízení specializovaných útvarů pro odhalování a potírání environmentální kriminality

- úprava stávající struktury orgánů vymáhajících právo ve smyslu vytvoření specializovaných útvarů pro odhalování environmentální/wildlife kriminality, u PČR opatření navazuje na schválený úkol Akčního plánu boje proti organizovanému zločinu na roky 2022 a 2023 (opatření č. 16)
- příprava legislativního rámce umožňujícího/pro zřízení „multi-agency task force“ (útvary s celorepublikovou působností propojující kompetence příslušných institucí) dle doporučení Interpolu a Europolu

EU WAP Priorita 3 Prosazování práva

10. Enforcement a zajištění jeho odborných znalostí

- podpořit specializaci enforcement institucí, justice a dalších národních orgánů, sdružování zdrojů např. založení wildlife enforcement unit na všech relevantních enforcement orgánech

Kontrolní činnost orgánů vymáhajících právo v oblasti životního prostředí (ČIŽP a CS) není v současné době dostatečně efektivní. Vzhledem k omezeným personálním kapacitám příslušných institucí je třeba stanovit klíčové priority pro kontrolu (viz rovněž opatření 5.3) a zaměřit se především na rizikové oblasti, kde je vyšší pravděpodobnost závažných porušení zákona.

Opatření

5.2 Zefektivnění kontrolní činnosti

- zvýšit aktivitu v oblasti kontroly mezinárodního provozu (letišť, pošta, vnitrozemské celnice, kontejnerová překladiště), organizovat společné kontrolní akce ČIŽP a CS, intenzivněji zapojit SVS do kontrol
- zlepšit logistiku kontroly vývozu na letišti Praha Ruzyně (zásilky, zavazadla), proškolení security personálu
- posílit kontrolní činnost zaměřenou na odhalení wildlife crime ve vnitrozemí (vnitrouijní přeprava, chovatelé, preparátoři, lovci atd.)

EU WAP Priorita 2 – posílení právního a politického rámce

Bod 6. Národní standardy

- Zvýšené kontroly dovozů loveckých trofejí (+ spolupráce s mezinárodními partnery na získání důkazů o vlivu trofejového lovu na wildlife)

Priorita 3 – Prosazování předpisů

Bod 9. Odhalování nelegálních aktivit, prioritní rizika

- vyvinout a používat nástroje a metody k lepší práci enforcementu a odhalování nelegální wildlife aktivit (např. mobilní aplikace pro 1. linii)

Kontinuální sběr dat a vyhodnocování rizik (určení cílových skupin) je jedním z klíčových faktorů efektivní kontrolní činnosti a vymáhání práva. V rámci předchozího AP byl v databázi Registr CITES spuštěn analytický modul, který umožňuje detailní analýzy a filtrování dat (příslušné instituce jsou vybaveny přístupovými právy, jejich zástupci byli proškoleni). Byla také vypracována konkrétní doporučení k dalšímu zefektivnění kontrolní činnosti ČIŽP.

Předkládaný NAP navrhuje pokračovat v rozvoji Registru CITES a podporovat využívání jeho analytických služeb při přípravě kontrolních aktivit a šetření kauz. Dále je navrhována intenzivnější spolupráce s analytickými útvary (CS, PČR). Vyhodnocování konkrétních rizik, analýza dat a cílení kontrolní činnosti by se měly stát rutinní součástí práce orgánů vymáhajících právo. Je zapotřebí pravidelně proškolovat pracovníky v oblasti využívání rizikové analýzy, práce s daty či např. v profilování pasažérů (CS).

V oblasti wildlife crime se objevují i rozsáhlé a složité kauzy, které zahrnují značné množství informací, takové případy jsou velmi náročné na zpracování díky velkému objemu dat. Pro účely moderního vyšetřování je vhodné využívat speciální software určený k vyhledávání a zpracování informací, který umožňuje shromažďovat, propojovat, analyzovat, vizualizovat a informace ze složitých případů. PČR a CS disponují osvědčeným softwarem I2 Analyst, který takovou analýzu umožňuje. Jeho využívání by mělo být součástí i šetření kauz wildlife crime. ČIŽP v současné době vyvíjí vlastní analytický nástroj.

Opatření

5.3 Posílení využívání rizikových analýz

- podporovat rozvoj Registru CITES
- pravidelně vytěžovat Registr CITES a používat jeho analytické služby, pravidelně

proškolovat odpovědné pracovníky

- pokračovat ve vyhodnocování konkrétních rizik a cílit kontrolní činnost ČIŽP na prioritní oblasti
- zintenzivnit využívání rizikové analýzy a profilování u CS
- posílit spolupráci s analytickými útvary CS a PČR
- pokračovat ve vývoji analytického nástroje ČIŽP

EU WAP Priorita 3 – Prosazování předpisů

Bod 11. Zlepšení spolupráce, koordinace, komunikace

- na národní úrovni zlepšit rizikové profilování určené pro celníky v 1. linii (vydávat informace o rizicích)

Pro efektivní odhalování porušení zákona jsou nutné dostatečné personální kapacity příslušných útvarů vymáhajících právo. Lze konstatovat, že současný stav je značně neuspokojivý a vykazuje bohužel zhoršující se tendenci. Dochází ke snižování počtu míst na příslušných útvarech a v důsledku celkových poměrů ve státní správě ke značné fluktuaci. Negativní jsou především odchody zkušených pracovníků, s nimiž odchází léta praxe, know-how dané problematiky a odborné znalosti. Tyto ztráty dlouhodobě negativně ovlivní výkon státní správy a nebude snadné vývoj zvrátit. Kromě managementových opatření cílících na stabilizaci činnosti by měla být klíčová práce s motivací zaměstnanců, podpora jejich práce, umožnění specializace, osobního rozvoje, vzdělávání apod.

Z pohledu šetření kauz je nutné posílit pátrání a vyhledávání možných porušení zákona (proaktivní přístup). Kauzy wildlife crime často zahrnují komplikované vazby, distribuční sítě a organizované skupiny pachatelů, je nezbytné k rozkrývání těchto skupin využívat operativně pátrací prostředky a činnosti. Bylo zjištěno, že příslušné útvary PČR (SKPV OHK) mají ve využívání operativních prostředků rezervy vzhledem k odlišnému charakteru jiných typů hospodářské kriminality, kde operativní techniky nebývají tolik zapotřebí. U doposud řešených závažných trestních kauz wildlife crime byla obvykle operativa zajišťována ze strany CS. Předkládaný NAP proto navrhuje posílit využívání operativy u útvarů OHK PČR. Pozornost je dále nutno věnovat finančnímu vyšetřování a zajišťování výnosů z trestné činnosti (v tomto směru je očekáván nový požadavek na reporting ze strany EK).

Případy wildlife crime bývají náročné na odborné znalosti, znalost prostředí, metod obchodu a příslušných komunit, NAP proto doporučuje intenzivní vzájemnou spolupráci relevantních složek, včetně spolupráce s odborníky mimo státní správu. V současné době je v rámci projektového financování zpracováváno několik speciálních metodik týkajících se postupů při šetření wildlife crime. Tyto metodiky by měly být po svém dokončení implementovány do aplikační praxe. Doplnujícím řešením může být i umístění těchto metodik na budoucí nový informační portál Registru CITES tak, aby byly k dispozici všem pracovníkům s přístupovými právy.

Opatření

5.4 Zefektivnění šetření případů

- posílit personální kapacity orgánů vymáhajících právo (posílit příslušné útvary zabývající se problematikou wildlife crime)
- zintenzivnit využití operativně pátracích technik ze strany útvarů OHK PČR
- zlepšit výměnu operativních informací mezi příslušnými orgány
- využívat finanční šetření a zajištění výnosů z trestné činnosti
- podporovat pravidelná setkávání k aktuálně probíhajícím případům na pracovní úrovni

- implementovat metodiky zpracované v rámci proběhlých a probíhajících projektů

EU WAP Priorita 3 – Prosazování předpisů

Bod 11. Zlepšení spolupráce, koordinace, komunikace

- nastavení komunikačních kanálů mezi výkonnými orgány, orgány vymáhajícími právo a celníky
- zajistit sběr a sdílení operativních informací

12. Systematické řešení vazeb mezi wildlife crime a organizovaným zločinem

- podpora členských států v posilování kapacit a školení orgánů vymáhajících právo
- vyšetřování finančních toků

Odborná podpora je nezbytnou součástí šetření wildlife crime, neboť se jedná o velmi specifickou a odborně náročnou problematiku. V rámci předchozího AP byl zpracován seznam doporučených pracovišť pro forenzní analýzy s uvedením jejich kvalifikace, typu dodávaných analýz, kontaktů apod. Důležité je vytvoření sítě kvalitních a spolehlivých forenzních pracovišť, případně výhledově i vybudování specializovaného forenzního wildlife pracoviště přímo ve státní správě. Přehled doporučených pracovišť pro forenzní analýzy by měl být pravidelně aktualizován a měl by být vložen do Registru CITES, aby byl k dispozici všem dotčeným pracovníkům a institucím (součást plánovaného nového informačního portálu Registru CITES).

Zásadním aspektem je podpora aplikovaného výzkumu. NAP navrhuje v této činnosti i nadále pokračovat a podporovat výzkumné projekty zaměřené na problematiku wildlife crime, vývoj nových technologií a forenzních metod. Součástí této podpory musí být intenzivní spolupráce s experty mimo státní správu (univerzity, výzkumná pracoviště), ale zároveň rozvoj odborné podpory i v rámci samotných struktur státních orgánů (CTL, ČIŽP, AOPK, KÚ). Státní správa by v tomto směru měla zintenzivnit své zapojení do projektů na národní i mezinárodní úrovni a zvážit i případné využití EU fondů na zlepšení situace na svých pracovištích (DG ENV, DG INTPA – International Partnerships). Další možností je rovněž uzavření MoU nebo smluv o partnerství s vybranými forenzními či odbornými pracovišti.

Forenzní metody jsou vysoce odborně náročné a posouzení postupů, dodávaných výsledků, kvality pracovišť apod. vyžaduje speciální znalosti, kterými orgány státní správy nedisponují.

Opatření

5.5 Podpora využívání forenzních metod dokazování a podpora výzkumu v této oblasti

- ustanovit forenzní poradní skupinu jako ad hoc součást Zvláštní pracovní skupiny pro potírání wildlife crime
- aktualizovat seznam využitelných forenzních pracovišť, vložit seznam do Registru CITES (nový informační portál Registru CITES)
- zintenzivnit spolupráci s experty mimo státní správu, zvážit uzavření smluv o spolupráci s vybranými pracovišti
- rozvíjet odbornou podporu vyšetřování wildlife případů v rámci samotných struktur státních orgánů
- podpořit výzkumné projekty zaměřené na problematiku wildlife crime (bezpečnostní výzkum)
- zabezpečit další provoz, stabilizaci a rozvoj databáze profilů DNA vybraných druhů živočichů
- sdílet odborné poznatky a výstupy i s dalšími zeměmi EU a smluvními stranami CITES

EU WAP Priorita 2 – Posílení právního a politického rámce

Bod 6. Národní standardy

- aktivní podpora výzkumu a vývoje klíčů a identifikačních nástrojů a forenzních věd týkajících se klíčových oblastí wildlife trade

Priorita 3 – Prosazování práva

Bod 10. Orgány vymáhající právo a zajištění jejich odborných znalostí

- zapojení kompetentních institucí vymáhajících právo do trestního řízení, poskytnutí odborné podpory

5.6 Zvýšení kontroly internetového obchodu s wildlife

- vybrat prioritní druhy a komodity určené pro monitoring Internetu
- provádět pravidelný monitoring obchodu na Internetu a kontrolovat dodržování náležitostí dle příslušné legislativy (zákon 100/2004 Sb., nařízení 2022/2065 o digitálních službách)
- zajistit odpovídající specifické vybavení k monitoringu Internetu pro útvary zabývající se internetovou kriminalitou (hardware, software)
- zintenzivnit spolupráci s útvary zabývajícími se internetovou kriminalitou v ČR i zahraničí
- proškolit příslušné pracovníky CS, PČR a ČIŽP v problematice kybernetické kriminality, vytěžování veřejných zdrojů a práce s informacemi
- navázat a prohloubit spolupráci se zainteresovanými stakeholdery (majitelé internetových inzertních platforem, odborná pracoviště zabývající se digitální kriminalitou ad.)
- zvážit možnost využití výstupů z již proběhlých projektů (např. monitoring dark webu)

EU WAP Priorita 3 – Prosazování práva

Bod 13. Řešení online obchodu

- zajistit efektivní spolupráci mezi CITES orgány, orgány vymáhajícími právo a digitálními útvary
- zajistit efektivní koordinaci mezi orgány vymáhajícími právo a expertními skupinami
- vyvinout EU Guidelines pro online obchod

Cíl 6: Zlepšení péče o zajištěné, zadržené a zabavené živé exempláře

Na základě závazků plynoucích z mezinárodní úmluvy CITES je stát povinen zajistit péči o zadržené a zabavené exempláře. Dle zákona č. 100/2004 Sb. jsou živé exempláře umístovány do záchranných center CITES provozovaných na základě povolení MŽP (většinou se jedná o zoologické a botanické zahrady). Kapacity záchranných center jsou různé (jsou jmenována pro různé taxony zvířat), dlouhodobě jsou však nedostatečné, a to zejména s ohledem na umístování větších druhů živočichů (šelmy, primáti). Dořešena není ani situace s umístováním a financováním péče o odebrané jedince zvláště chráněných druhů živočichů dle zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny.

Téměř 30 let (prakticky od přistoupení ČR k úmluvě CITES) je diskutováno vybudování státního záchranného centra, jak s ohledem na potřebné kapacity, tak na možnost přímé kontroly nad provozem a nakládáním s exempláři. K realizaci takového záměru však nikdy nedošlo.

V průběhu předchozího AP byla zpracována analýza situace související se zadržováním,

zajišťováním a zabavováním živých exemplářů ve vztahu k legislativním podmínkám, reálným problémům z praxe, včetně návrhů možných opatření. Jako jedna z možných inspirací byl uveden přístup Polska, kde došlo k využití projektových finančních zdrojů na úrovni EU a bylo vybudováno státní záchranné centrum CITES a záchranné centrum pro ptáky.

V ČR byl doposud zvolen přístup v podobě postupného navyšování a rozšiřování stávajících kapacit, a to s cílenou podporou ze strany státu. V roce 2020 byla v rámci Národního programu Životní prostředí vypsána dotační výzva pro ZOO a záchranná centra určená pro navýšení kapacit záchranných center pro živé exempláře především kočkovitých šelem. Celkově šlo o dotaci 20 milionů Kč. V současné době probíhá finalizace jednoho projektu (ZOO Tábor), která by měla poskytnout jednotkové kapacity pro umístění kočkovitých šelem větší a střední velikosti (celkem do 5 jedinců). V roce 2023 byla vyhlášena výzva z Operačního programu Životní prostředí, která směřuje k vybudování a modernizaci záchranných center CITES a záchranných stanic pro handicapované živočichy. Celková alokace výzvy je 180 milionů Kč. V rámci této výzvy, resp. jejího prvního kola, byl podpořen jeden projekt (ZOO Zlín), v rámci kterého dojde k získání jednotkových kapacit pro umístění lvů. V rámci druhého kola této výzvy očekává MŽP realizaci dalších 2-3 projektů, které ve výsledku navýší kapacitu pro umístování velkých šelem (cca 20 jedinců velkých šelem).

Problém se záchrannými centry výrazně ovlivňuje efektivitu postihování wildlife crime resp. vymáhání práva v této oblasti.

Přes doposud vyvíjenou snahu a určité pokroky lze konstatovat, že stávající situace ohledně kapacit v záchranných centrech je v ČR nadále neuspokojivá. Předkládaná opatření v rámci NAP tak navrhuje pokračovat v úsilí směřujícím k navýšení kapacit záchranných center resp. ke stabilizaci a řádnému zajištění péče o zadržené, zajištěné a zabavené exempláře.

Opatření

6.1 Vyhodnocení stávajícího stavu záchranných center

- zhodnotit stav aktuálně provozovaných záchranných center, jejich možnosti a kapacity
- zvolit budoucí priority a další strategii postupu

6.2 Rozšíření stávajících kapacit záchranných center pro živé exempláře CITES

- využít finanční zdroje z výzvy Operačního programu Životní prostředí na vybudování a modernizaci záchranných center CITES, realizace vybraných projektů
- posoudit další možnosti pro umístování exemplářů CITES mimo záchranná centra (včetně přeshraničních možností), připravit návrhy na legislativní úpravu v tomto směru
- zvážit přípravu na vybudování státního záchranného centra CITES (multifunkční zařízení s karanténou, viz rovněž cíl 9 – prevence zavlečení zoonóz)

EU WAP Priorita 3 – Prosazování práva

14. Zlepšení péče o zajištěné a zabavené živé exempláře

- rozšířit síť specializovaných záchranných center na národní úrovni
- zlepšit spolupráci institucí s cílem zkrátit zpoždění v řízení

Cíl 7: Zvyšování povědomí veřejnosti o problematice wildlife crime

Povědomí široké veřejnosti o problematice wildlife crime je doposud stále velmi nízké a postoj k tomuto problému spíše laxní. Veřejnost má o závažnosti tohoto typu kriminality často zkreslené představy, díky čemuž může docházet jednak k páchání nedbalostních trestných činů, jednak k bagatelizaci této trestné činnosti. V rámci předchozího AP byl zpracován mediální plán obsahující návrh různých opatření ke zlepšení povědomí veřejnosti spojených

i s osvětovými aktivitami cílícími na školní mládež a děti. Opatření byla zpracována i s ohledem na poznatky behaviorální vědy (doporučení Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework či dle zpracované studie Social and Behaviour Change Strategy (TRAFFIC)). Mediální plán byl projednán s odborem komunikace MŽP, k jeho realizaci však zatím z finančních důvodů nedošlo.

NAP navrhuje přistoupit k realizaci mediálního plánu, v této souvislosti je možné zvážit využití projektového financování či spolupráce s vybranými nevládními organizacemi. Dalším návrhem je posílení úsilí o změnu postoje veřejnosti ve prospěch boje proti wildlife crime včetně vytváření pozitivního obrazu státních institucí pracujících v dané oblasti.

Opatření

7.1 Realizace osvětových aktivit směřujících k zvýšení povědomí veřejnosti o wildlife crime

- realizovat připravený mediální plán
- podpořit další osvětové aktivity směrem k snižování poptávky po nelegálních produktech
- zvážit využití proaktivního přístupu např. zapojení relevantních stakeholderů (přepravní společnosti ad.)

7.2 Zlepšení propagace práce orgánů vymáhajících právo

- zintenzivnit propagaci práce orgánů vymáhajících právo (využití sociálních sítí, zkvalitnění medializace proběhlých akcí či zveřejňování úspěšných případů apod.)

EU WAP Priorita 1 - Prevence

Bod 1 - Snižit poptávku spotřebitelů po nelegálně obchodovaném wildlife

- implementace cílených osvětových aktivit zaměřených na změny chování, prioritou jsou adresné osvětové aktivity zaměřené na zvířata z přírody

Priorita 2 – Posílení právního a politického rámce

Bod 8 - Zapojení podnikatelských odvětví zapojených do obchodu s wildlife

Priorita 3 – Prosazování předpisů

Bod 10 - Orgány vymáhající právo a zajištění jejich odborných znalostí

- zajistit online veřejný přístup k informacím o případech a k soudním dokumentům, publikovat závažné případy s cílem působit na veřejnost a propagovat práci orgánů vymáhajících právo

Cíl 8: Hodnocení hrozby biorizik

V minulých letech proběhla pandemie COVID-19 prokázala možnost přenosu nebezpečných zoonotických nákaz ze zvířat na člověka a zcela očividnou souvislost tohoto rizika obchodu s divokými zvířaty. Určitým varováním byly již předchozí epidemie (např. SARS či MERS), které však nevedly k přijetí dostatečných bezpečnostních opatření. Lze konstatovat, že žádný stát nebyl připraven na událost takového rozsahu jako byla pandemie COVID-19 a tak masivní ohrožení zdraví a životů lidí. Kontrolní mechanismy a snahy zabránit rozšíření virové nákazy selhávaly nejen v jednotlivých státech, ale celosvětově. Kromě ztrát na životech došlo díky pandemii i k masivním ekonomickým ztrátám. Přestože v současné době lze pandemii považovat za již překonanou, populace určitých druhů divokých zvířat zůstávají možným rezervoárem dalších patogenů s nebezpečným potenciálem. Obchod s živými zvířaty, ale i s určitými typy produktů z nich, lze z tohoto hlediska považovat za vysoce rizikovou záležitost. Lze predikovat, že dříve či později dojde k dalšímu přenosu nebezpečné nákazy ze zvířat na člověka. Zvláště některé skupiny druhů (např. primáty, letouny, ptáky) lze v tomto směru považovat za nosiče významné potenciální hrozby.

Z výše uvedených důvodů je nyní celosvětově problematice zoonotických nákaz věnována vysoká pozornost a jsou diskutována různá opatření a přístupy. NAP navrhuje zaměřit zvýšené úsilí na vyhodnocení možných hrozeb pro ČR (analýza poptávky, dováženého zboží, tras, trhů apod.) a přijetí vhodných opatření (sanitační a karanténní protokoly ad.). Je třeba rozvíjet intenzivní spolupráci s odbornými pracovišti zabývajícími se zoonózami a podpořit výzkumné projekty v tomto směru.

Opatření

8.1 Zhodnocení bio-security hrozeb souvisejících s ČR

- posílit spolupráci s odbornými pracovišti zabývajícími se zoonózami
- podpořit výzkum a studie zaměřené na obchod s wildlife a možná rizika zavlečení zoonóz
- zhodnotit rizika pro ČR, navrhnout vhodná opatření, připravit jejich implementaci
- zařadit obchod s wildlife do národního One Health Risk Management Approach

EU WAP Priorita – Prevence

Bod 4. Přístup One Health

- testovat rizika šíření zoonotických chorob související s wildlife obchodem
- implementovat cílená opatření k redukcí těchto rizik

Implementační část: Souhrn

Cíl 1: Zvýšit důležitost tématu wildlife crime na úrovni vlády a ústředních orgánů státní správy

Číslo a název opatření	1.1 Potírání wildlife crime jako jedna z priorit ústředních státních orgánů
Způsob plnění	Zařazení boje proti wildlife crime jako tématu do Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR do roku 2050 a do dalších připravovaných či revidovaných národních strategických dokumentů.
Indikátory plnění	Strategické dokumenty a politiky doplněné o problematiku wildlife crime (např. Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR do roku 2050, Strategie boje proti organizovanému zločinu atd.)
Způsob financování	Náklady opatření budou řešeny z rozpočtových prostředků odpovědných subjektů.
Odpovědný subjekt	MŽP, MV
Spolupracující subjekty	všechny ústřední orgány
Termín dokončení	Průběžně do 12/2028

Číslo a název opatření	1.2 Rozvoj mezivládní spolupráce v oblasti ochrany biodiverzity
Způsob plnění	Zařazení tématu wildlife crime a jeho potírání do mezivládních dohod o spolupráci a MoU týkajících se ochrany biodiverzity a životního prostředí uzavíraných s partnerskými zeměmi
Indikátory plnění	Mezivládní dohody a MoU doplněné o problematiku wildlife crime
Způsob financování	Náklady opatření budou řešeny z rozpočtových prostředků odpovědných subjektů.
Odpovědný subjekt	MŽP, MZV
Spolupracující subjekty	všechny ústřední orgány
Termín dokončení	Průběžně do 12/2028

Cíl 2: Posílení spolupráce mezi orgány vymáhajícími právo na národní úrovni

Číslo a název opatření	2.1 Fungující Zvláštní pracovní skupina pro potírání wildlife crime
Způsob plnění	Sloučení Pracovního týmu pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin a Pracovní skupiny pro implementaci AP. Rozšíření členské základny skupiny (přizvání SVS, AOPK, CEFV UK ad.).
Indikátory plnění	Ustavení zvláštní pracovní skupiny formou interního aktu řízení, nominace dalších členů, faktická spolupráce, společná jednání a výstupy z nich.
Způsob financování	Náklady opatření budou řešeny z rozpočtových prostředků odpovědných subjektů.

Odpovědný subjekt	MV, MŽP
Spolupracující subjekty	PČR, ČIŽP, CS, NSZ, SVS, MSp, AOPK, CEFV UK
Termín dokončení	12/2025

Číslo a název opatření	2.2 Vytvoření funkce národního koordinátora pro potírání wildlife crime
Způsob plnění	Zřízení pozice národního koordinátora (enforcement focal point) pro problematiku wildlife crime
Indikátory plnění	Fungující národní koordinátor pro problematiku wildlife crime - projednání činnosti a formy práce s příslušnými orgány vymáhajícími právo, výběr vhodného pracovníka s dostatečnými zkušenostmi, zapojení do Zvláštní pracovní skupiny pro potírání wildlife crime
Způsob financování	Náklady opatření budou řešeny z rozpočtových prostředků odpovědných subjektů.
Odpovědný subjekt	MŽP
Spolupracující subjekty	PČR, ČIŽP, CS, NSZ
Termín dokončení	12/2025

Číslo a název opatření	2.3 Posouzení možností k zavedení celorepublikové sdílené evidence případů
Způsob plnění	Zpracování analýzy možností a řešení zavedení celorepublikové sdílené evidence všech případů wildlife crime (správních i trestních) v návaznosti na projekt rozvoje a inovace statistik kriminality, která by umožňovala příslušným státním složkám získání či ověření potřebných informací, generovala reporting apod. Součástí analýzy bude ověření možností získávání dat ze stávajících systémů či úpravy stávajících systémů.
Indikátory plnění	Provedená analýza a doporučení nejvhodnějšího řešení naplňujícího potřeby aplikované praxe.
Způsob financování	Náklady opatření budou řešeny z rozpočtových prostředků odpovědných subjektů.
Odpovědný subjekt	MSp, MV,
Spolupracující subjekty	SZ, CS, ČIŽP, PČR, MŽP
Termín dokončení	12/2026

Cíl 3: Zlepšení mezinárodní spolupráce při šetření wildlife crime

Číslo a název opatření	3.1 Intenzivnější zapojení orgánů vymáhajících právo do mezinárodní spolupráce
Způsob plnění	Posílení mezinárodní spolupráce v oblasti potírání wildlife crime, podpora účasti orgánů vymáhajících právo na mezinárodních zasedáních, umožnění vzdělávacích cest a výměnných stáží. Zlepšení přenosu získaných informací do aplikační praxe. Posílení využívání mezinárodních databází a komunikačních platforem pro zefektivnění odhalování wildlife crime (EU-

	TWIX, SIENA ad.)
Indikátory plnění	Zvýšení počtu případů s realizovanou mezinárodní spoluprací. Zabezpečení účasti a koordinace zástupců všech dotčených orgánů vymáhajících právo na důležitých mezinárodních akcích (EU Enforcement Group, Interpol Wildlife Crime Working Group, EMPACT, Eurojust ad.). Uskutečněné vzdělávací cesty a výměnné stáže. Zapojení do EMPACT aktivit a mezinárodních operací. Využívání mezinárodních databází a komunikačních kanálů pro činnost.
Způsob financování	Náklady opatření budou řešeny z rozpočtových prostředků odpovědných subjektů.
Odpovědný subjekt	PČR, CS, ČIŽP, SZ
Spolupracující subjekty	MV, MF, MŽP, MSp
Termín dokončení	Průběžně do 12/2028

Cíl 4: Zkvalitnění systému vzdělávání pracovníků orgánů vymáhajících právo

Číslo a název opatření	4.1 Příprava a implementace nového systému vzdělávání
Způsob plnění	Aktualizace e-learningového kurzu Prosazování úmluvy CITES a technický převod kurzu do nového modulu Registru CITES. Zařazení e-learningového kurzu do povinného vzdělávání pracovníků ČIŽP, PČR a CS zabývajících se environmentální kriminalitou. Zařazení problematiky wildlife crime do základní odborné přípravy PČR a CS. Příprava proškolení SVS, AOPK, krajských úřadů a ORP. Příprava a realizace série společných seminářů pro PČR, CS a SZ (spolupráce s Justiční akademií). Příprava a realizace specializačního prezenčního kurzu (spolupráce s CEFV UK). Organizace každoročních seminářů Wildlife crime v ČR (součinnost MV a CEFV UK). Podpora organizace dílčích odborných seminářů zaměřených na specifické oblasti wildlife kriminality.
Indikátory plnění	Aktualizovaný a funkční e-learningový kurz. Realizace základních, lokálních a specializačních kurzů. Proškolení pracovníci SVS, AOPK, KÚ a ORP. Realizace pravidelných seminářů Wildlife crime v ČR a dílčích odborných seminářů.
Způsob financování	Náklady opatření budou řešeny z rozpočtových prostředků odpovědných subjektů.
Odpovědný subjekt	MV a MŽP
Spolupracující subjekty	PČR, CS, ČIŽP, SZ, MF, MSp
Termín dokončení	Aktualizace a zprovoznění e-learningového kurzu 12/2025 Zavedení celkového systému vzdělávání 12/2028 Realizace kurzů průběžně do 12/2028

Číslo a název opatření	4.2 Vzdělávání potenciálních budoucích pracovníků
Způsob plnění	Příprava návrhu základní výuky o problematice wildlife crime určené k zařazení do osnov relevantních škol (Policejní škola, Policejní akademie, vysoké školy s environmentálním či právním zaměřením).
Indikátory plnění	Připravený návrh výuky (obsah a potřebná časová dotace)
Způsob financování	Náklady opatření budou řešeny z rozpočtových prostředků odpovědných subjektů.
Odpovědný subjekt	MV, MŽP
Spolupracující subjekty	PČR, CS, MŠMT
Termín dokončení	12/2026

Cíl 5: Zvýšení efektivity vymáhání práva a kontrolní činnosti

Číslo a název opatření	5.1 Zřízení specializovaných útvarů pro odhalování a potírání environmentální kriminality
Způsob plnění	Úprava stávající struktury orgánů vymáhajících právo ve smyslu vytvoření funkčních specializovaných útvarů pro odhalování a potírání environmentální/wildlife kriminality, u PČR navazuje na schválený úkol Akčního plánu boje proti organizovanému zločinu na roky 2022 a 2023 (opatření č. 16) Příprava legislativního základu umožňujícího zřízení „multi-agency task force“ (útvary s celorepublikovou působností propojující kompetence příslušných institucí) dle doporučení Interpolu a Europolu
Indikátory plnění	Vzniklé funkční útvary pro odhalování a potírání environmentální/wildlife kriminality u PČR a CS. Připravený návrh změny legislativy umožňující funkční propojení činnosti specializovaných útvarů.
Způsob financování	Náklady opatření budou řešeny z rozpočtových prostředků odpovědných subjektů.
Odpovědný subjekt	MV, MF v koordinaci s PČR a CS
Spolupracující subjekty	MŽP, MF
Termín dokončení	12/2027

Číslo a název opatření	5.2 Zefektivnění kontrolní činnosti
Způsob plnění	Zvýšení aktivity v oblasti kontroly mezinárodního provozu, zlepšení logistiky kontrol vývozu na letišti Praha Ruzyně, organizace společných kontrolních akcí ČIŽP a CS s intenzivnějším zapojením SVS. Zintenzivnění kontroly na vnitrounitní/národní úrovni (přepravci, chovatelé, držitelé loveckých trofejí ad., viz opatření 5.3)
Indikátory plnění	Zvýšení počtu kontrol, realizované společné kontrolní akce ČIŽP a CS.
Způsob financování	Náklady opatření budou řešeny z rozpočtových prostředků odpovědných subjektů.
Odpovědný subjekt	ČIŽP, CS
Spolupracující subjekty	MŽP, MF, MV, SVS
Termín dokončení	Průběžně do 2028

Číslo a název opatření	5.3 Posílení využívání rizikových analýz
Způsob plnění	Pravidelné vytěžování Registru CITES a využívání jeho analytických služeb ze strany orgánů vymáhajících právo. Podpora rozvoje Registru CITES a pravidelné proškolení odpovědných pracovníků v jeho používání. Vyhodnocování konkrétních rizik a cílení kontrolní činnosti ČÍŽP. Intenzivnější využívání rizikové analýzy a profilování ze strany CS. Posílení spolupráce s analytickými útvary CS. Pokračování vývoje analytického nástroje ČÍŽP. Umožnění přímého přístupu CS k PNR datům (passenger name records), který má dosud k dispozici pouze PČR.
Indikátory plnění	Funkční a využívaný Registr CITES, proškolení pracovníci. Cílená kontrolní činnost ČÍŽP a CS. Funkující přístup CS k PNR datům.
Způsob financování	Náklady opatření budou řešeny z rozpočtových prostředků odpovědných subjektů.
Odpovědný subjekt	MŽP, ČÍŽP, CS, PČR
Spolupracující subjekty	MV, MF
Termín dokončení	Průběžně do 2028

Číslo a název opatření	5.4 Zefektivnění šetření případů
Způsob plnění	Posílení personálních kapacit orgánů vymáhajících právo určených pro šetření případů wildlife crime. Zlepšení výměny operativních informací mezi příslušnými orgány. Zintenzivnění využití operativně pátracích technik ze strany útvarů OHK PČR. Využití finančního šetření a zajištění výnosů z trestné činnosti u případů wildlife crime. Podpora pravidelných pracovních setkání k aktuálně probíhajícím případům. Implementace metodik zpracovaných v rámci proběhlých a probíhajících projektů. Zajištění přístupu k metodikám pro všechny odpovědné pracovníky (využití nového informačního portálu Registru CITES).
Indikátory plnění	Zvýšení počtu pracovníků odpovědných za šetření případů wildlife crime. Adekvátní využívání operativně pátracích technik, finančního šetření a zajištění výnosů z trestné činnosti. Implementované a využívané metodiky.
Způsob financování	Náklady opatření budou řešeny z rozpočtových prostředků odpovědných subjektů.
Odpovědný subjekt	PČR, CS, ČÍŽP
Spolupracující subjekty	MV, MŽP, SZ, MF
Termín dokončení	Průběžně do 2028

Číslo a název opatření	5.5 Podpora využívání forenzních metod dokazování a podpora výzkumu v této oblasti
Způsob plnění	Aktualizace seznamu využitelných forenzních pracovišť a jeho vložení do Registru CITES (nový informační portál). Posílení spolupráce s experty mimo státní správu včetně uzavření smluv o spolupráci s vybranými pracovišti. Rozvoj odborné podpory v rámci struktur státních orgánů. Podpora výzkumných projektů zaměřených na problematiku wildlife crime (bezpečnostní výzkum MV, operační programy, TAČR ad.) Zabezpečení provozu a stabilizace databáze profilů DNA vybraných druhů. Sdílení poznatků a výstupů s dalšími zeměmi.
Indikátory plnění	Aktualizovaný seznam forenzních pracovišť přístupný v rámci informačního portálu Registru CITES. Smlouvy o odborné podpoře a spolupráci uzavřené s vybranými pracovišti. Schválené výzkumné projekty zaměřené na odbornou podporu vyšetřování wildlife crime. Fungující databáze DNA profilů.
Způsob financování	Náklady opatření budou řešeny z rozpočtových prostředků odpovědných subjektů.
Odpovědný subjekt	MV, MŽP, ČIŽP
Spolupracující subjekty	MV, CS, PČR, SZ, CEFV UK, AOPK
Termín dokončení	12/2028

Číslo a název opatření	5.6 Zvýšení kontroly internetového obchodu s wildlife
Způsob plnění	Výběr prioritních druhů a komodit, provádění monitoringu obchodu s těmito druhy na Internetu. Zajištění odpovídajícího specifického vybavení k monitoringu Internetu. Intenzivnější spolupráce s útvary CS a PČR zabývajícími se internetovou kriminalitou, spolupráce s obdobnými útvary v zahraničí. Proškolení příslušných pracovníků CS, PČR a ČIŽP v problematice kybernetické kriminality, vytěžování veřejných zdrojů a práce s informacemi. Navázání spolupráce s odbornými pracovišti a zainteresovanými stakeholdery (např. provozovateli internetových inzertních platforem). Využití výstupů z již proběhlých projektů zaměřených na kybernetickou kriminalitu či příprava společných dalších projektů).
Indikátory plnění	Probíhající monitoring obchodu s vybraným zbožím na Internetu. Proškolení pracovníci CS, PČR a ČIŽP. Fungující spolupráce s odbornými pracovišti a dalšími zainteresovanými stakeholdery.
Způsob financování	Náklady opatření budou řešeny z rozpočtových prostředků odpovědných subjektů.
Odpovědný subjekt	ČIŽP, CS, PČR
Spolupracující subjekty	MŽP, MV
Termín dokončení	12/2028

Cíl 6: Zlepšení péče o zajištěné, zadržené a zabavené živé exempláře

Číslo a název opatření	6.1 Vyhodnocení stávajícího stavu záchranných center
Způsob plnění	Zhodnocení aktuálního stavu jmenovaných záchranných center sloužících k umístění živých exemplářů, především s ohledem na jejich kapacity a možnosti dalšího rozvoje. Zhodnocení potenciálních dalších zařízení, která by pro tuto činnost bylo možné využít. Volba budoucích priorit a strategie postupu vedoucího k zajištění dostatečných kapacit pro zajištěné, zadržené a zabavené živé exempláře.
Indikátory plnění	Zpracovaná analýza. Připravený plán postupu včetně strategie a priorit.
Způsob financování	Náklady opatření budou řešeny z rozpočtových prostředků odpovědných subjektů.
Odpovědný subjekt	MŽP
Spolupracující subjekty	ČIŽP, CS, PČR, MZe, SVS
Termín dokončení	06/2025 (analýza) 09/2025 (strategie)

Číslo a název opatření	6.2 Rozšíření stávajících kapacit záchranných center pro živé exempláře CITES
Způsob plnění	Využití finančních zdrojů z výzvy Operačního programu Životní prostředí na vybudování a modernizaci záchranných center CITES, realizace vybraných projektů. Posouzení možností pro umístování zajištěných a zadržených exemplářů CITES mimo záchranná centra (včetně přeshraničních alternativ), příprava návrhu na legislativní úpravu v tomto smyslu. Zvážení přípravy na vybudování státního záchranného centra CITES (multifunkční zařízení s karanténou, viz rovněž cíl 9 – prevence zavlečení zoonóz).
Indikátory plnění	Realizované projekty. Připravený postup možného umístění zajištěných a zadržených exemplářů mimo záchranná centra a návrh legislativní změny. Připravený záměr týkající se státního záchranného centra.
Způsob financování	Náklady opatření budou řešeny z rozpočtových prostředků odpovědných subjektů.
Odpovědný subjekt	MŽP
Spolupracující subjekty	MZe, SVS, ČIŽP
Termín dokončení	12/2028

Cíl 7: Zvyšování povědomí veřejnosti o problematice wildlife crime

Číslo a název opatření	7.1 Realizace osvětových aktivit směřujících k zvýšení povědomí veřejnosti o problematice wildlife crime
Způsob plnění	Realizace připraveného mediálního plánu. Podpora dalších osvětových aktivit směrem ke snižování poptávky po nelegálních wildlife produktech.

	Zvážení využití proaktivního přístupu např. zapojení relevantních stakeholderů.
Indikátory plnění	Realizovaný mediální plán a další osvětové akce.
Způsob financování	Náklady opatření budou řešeny z rozpočtových prostředků odpovědných subjektů.
Odpovědný subjekt	MŽP
Spolupracující subjekty	MV, MF, ČIŽP, CS, PČR
Termín dokončení	průběžně do 2028

Číslo a název opatření	7.2 Zlepšení propagace práce orgánů vymáhajících právo
Způsob plnění	Kvalitnější propagace práce orgánů vymáhajících právo zahrnující využití sociálních sítí, lepší medializaci proběhlých akcí, zveřejňování úspěšně řešených případů apod.
Indikátory plnění	Orgány vymáhající právo jsou vnímány veřejností jako potřebné a jejich práce je považována za kvalitní.
Způsob financování	Náklady opatření budou řešeny z rozpočtových prostředků odpovědných subjektů.
Odpovědný subjekt	ČIŽP, CS, PČR
Spolupracující subjekty	MV, MŽP, MF, SZ
Termín dokončení	průběžně do 2028

Cíl 8: Hodnocení hrozby biorizik

Číslo a název opatření	8.1 Zhodnocení bio-security hrozeb souvisejících s wildlife crime a s ČR
Způsob plnění	Posílení spolupráce s odbornými pracovišti zabývajícími se zoonózami. Podpora výzkumu a studií zaměřených na obchod s wildlife a s ním související možná rizika zavlčení a přenosu zoonóz (např. formou cíleného bezpečnostního výzkumu). Zhodnocení rizik pro ČR, návržení vhodných opatření a příprava jejich implementace (součinnost s MZ a KHS). Zařazení obchodu s wildlife do národního One Health Risk Management Approach.
Indikátory plnění	Funkční spolupráce s odbornými pracovišti. Dostatek informací o možných rizicích. Návrh potřebných opatření. Návrhy a schválení výzkumných projektů a studií.
Způsob financování	Náklady opatření budou řešeny z rozpočtových prostředků odpovědných subjektů.
Odpovědný subjekt	MŽP
Spolupracující subjekty	MZ, MZe, KHS, MV, SVS, SZÚ
Termín dokončení	12/2026

Přehledný souhrn opatření

Cíl	opatření	název opatření	odpovědný subjekt (spolupracující subjekty)
1	1.1	Potírání wildlife crime jako jedna z priorit ústředních státních orgánů	MŽP (všechny ústřední státní orgány)
	1.2	Rozvoj mezivládní spolupráce v oblasti ochrany biodiverzity	MŽP, MZV (MV, všechny ústřední orgány)
2	2.1	Fungující Zvláštní pracovní skupina pro potírání wildlife crime	MV, MŽP (PČR, ČIŽP, CS, NSZ, SVS, AOPK, CEFV UK)
	2.2	Vytvoření funkce národního koordinátora pro problematiku potírání wildlife crime	MŽP (PČR, ČIŽP, CS, NSZ)
	2.3	Posouzení možností k zavedení celorepublikové sdílené evidence případů	MSp, MV (MŽP, SZ, CS, ČIŽP, PČR)
3	3.1	Intenzivnější zapojení orgánů vymáhajících právo do mezinárodní spolupráce	PČR, ČIŽP, CS, SZ (MV, MF, MŽP, MSp)
4	4.1	Příprava a implementace nového systému vzdělávání	MV a MŽP v koordinaci s Justiční akademií a CEFV UK (PČR, CS, ČIŽP, SZ, MF, MSp)
	4.2	Vzdělávání potenciálních budoucích pracovníků	MV, MŽP (CS, PČR, MŠMT)
5	5.1	Zřízení specializovaných útvarů pro odhalování a potírání environmentální kriminality	MV a MF v koordinaci s PČR, CS (MŽP, MF)
	5.2	Zefektivnění kontrolní činnosti	ČIŽP, CS (MŽP, MF, MV, SVS)
	5.3	Posílení využívání rizikových analýz	MŽP, ČIŽP, CS, PČR (MV, MF)
	5.4	Zefektivnění šetření případů wildlife crime	PČR, CS, ČIŽP (MV, MŽP, SZ, MF)
	5.5	Podpora využívání forenzních metod dokazování a podpora výzkumu v této oblasti	MV, MŽP (ČIŽP, CS, PČR, SZ, CEFV UK, AOPK)
	5.6	Zvýšení kontroly internetového obchodu s wildlife	ČIŽP, CS, PČR (MŽP, MV)
6	6.1	Vyhodnocení stávajícího stavu záchranných center	MŽP (ČIŽP, CS, PČR, MZe, SVS)

	6.2	Rozšíření stávajících kapacit záchranných center pro živé exempláře CITES	MŽP (MZe, SVS, ČIŽP)
7	7.1	Realizace osvětových aktivit směřujících k zvýšení povědomí veřejnosti o problematice wildlife crime	MŽP (MV, MF, ČIŽP, CS, PČR)
	7.2	Zlepšení propagace práce orgánů vymáhajících právo	ČIŽP, CS, PČR (MV, MŽP, MF, SZ)
8	8.1	Zhodnocení bio-security hrozeb souvisejících s wildlife crime a s ČR	MŽP (MZ, MZe, MV, SVS, KHS, SZÚ)

Seznam zkratek

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
AP	Akční plán pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin do roku 2023
CEJV CITES	Centrum environmentálních forenzních věd, Univerzita Karlova Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin (anglicky: Convention on International Trade in Endangered Species)
CS	Celní správa
CTL	Celně technická laboratoř
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
EMPACT	European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats
EU WAP	EU Action Plan Against Wildlife Trafficking z 10.11.2022
FAÚ	Finanční analytický úřad
GŘC	Generální ředitelství cel
KHS	krajské hygienické stanice
KSZ	krajská státní zastupitelství
KÚ	Kriminalistický ústav
MF	Ministerstvo financí
MoU	Smlouva o spolupráci (anglicky: Memorandum of Understanding)
MŠp	Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NAP	Návrh nového Akčního plánu pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin do roku 2028
NSZ	Nejvyšší státní zastupitelství
OČTŘ	orgány činné v trestním řízení
OKTE	odborní kriminalistické techniky a expertíz PČR
ORP	obce s rozšířenou působností
PČR	Policie České republiky
PP PČR	Policejní prezidium České republiky
SIENA	Secure Information Exchange Network Application
SOCTA	Hodnocení závažné a organizované kriminality (anglicky: Serious and Organized Crime Assessment)
TČ	trestný čin
TZ	trestní zákoník
UNODC	Úřad Spojených národů pro drogy a kriminalitu
VSZ	Vrchní státní zastupitelství
WCO	Světová celní unie (anglicky: World Customs Organization)

Vysvětlivky

Wildlife crime – činnost porušující zákon spočívající v nelegálním nakládání s ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin, zahrnuje trestnou činnost i přestupky v této oblasti (zákon č. 100/2004 Sb., zákon č. 114/1992 Sb.).